

FACULTAIRE TOETSVISIE

CONTEXT

De faculteit hecht veel belang aan overleg binnen en tussen opleidingen over toetsing en in brede zin onderwijs zodat (1) ervaringen kunnen uitgewisseld worden, (2) good practices in de kijker kunnen geplaatst worden en (3) kruisbestuivingen en samenwerkingsverbanden tot stand kunnen komen. Opleidingen kunnen op deze manier van elkaar leren en de eigen onderwijs- en evaluatiepraktijk versterken en verbeteren. De faculteit tracht dit via volgende kanalen en initiatieven tot stand te brengen:

- In de **commissie kwaliteitszorg onderwijs** worden faculteitsbrede onderwijsgerelateerde topics, waaronder ook topics m.b.t. evaluatie, besproken (bijv. beoordeling van de masterproef, onderwijsinnovatieprojecten omtrent toetsing, ...). Bij de samenstelling van deze commissie werd bewust gekozen alle opleidingsvoorzitters - naast de kwaliteitszorg medewerkers en een vertegenwoordiging van AAP en ATP- hierin op te nemen om de kruisbestuiving tussen de opleidingen te bevorderen.
- Voor ieder modeltrajectjaar van alle bacheloropleidingen wordt een **semesteroverleg** georganiseerd. Tot voor kort werden hierop voornamelijk praktische zaken i.v.m. de evaluatie besproken (les- en examenroosters, spreiding permanente evaluatie, ...). Vanaf AJ 2016-2017 werd ook een inhoudelijk luik toegevoegd, o.a. volgende thema's kunnen aan bod komen: het beoordelen van presentatievaardigheden, evaluatie en aanpak van groepswerken, ...
- Jaarlijks organiseert de faculteit een **onderwijsdag**. Tijdens deze dag worden verschillende workshops georganiseerd waarbij de genodigden worden aangemoedigd om onderwijskundige thema's te bespreken en te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk. Op deze workshops organiseren we minstens 1 topic omtrent evaluatie (bv. evalueren van schrijfoopdrachten, feedback geven op opdrachten, ...). We eindigen de onderwijsdag steeds met een key note speaker die een actueel onderwijskundig onderwerp belicht en de dag inspiratievol afsluit.
- De faculteit wil good practices en reflectie op innovatie zoveel mogelijk stimuleren. Om deze reden heeft de KCO het concept '**(Onderwijs)Innovatie op je bord**' in het leven geroepen. Deze middagsessie(s) geeft lesgevers de kans hun onderwijsinnovatieproject uit de doeken te doen alsook te leren en reflecteren aan de hand van de vragen van de aanwezigen.
- Bij elk onderwijsinnovatieproject wordt een **stuurgroep** opgericht. In deze stuurgroep zetelen de onderwijsdirecteur, de kwaliteitszorgmedewerker onderwijsvernieuwing en de promotor en projectmedewerkers van het onderwijsinnovatieproject. Op deze manier wordt meermaals een stand van zaken van het project opgemeten.
- Voorts stimuleert de faculteit lesgevers om deel te nemen aan de initiatieven **onderwijsprofessionalisering** die door de Dienst Onderwijsaangelegenheden UGent wordt aangeboden. In het onderwijsbeleidsplan van de faculteit werd als doelstelling voorop gesteld dat alle verantwoordelijke lesgevers tegen 2018 minimaal niveau 1 (= o.a. het gevolgd hebben van de basisdocententraining) binnen de pedagogische bekwaamheidsbewijzen behalen. In het referentiekader functionele loopbaan werd opgenomen dat voor functionele doelstellingen vanaf april 2014 het volgen van de docententraining een verplicht onderdeel is.
- **Toetscommissies** reflecteren over examens en evaluatie-opdrachten. (zie punten 1 en 6)

TOETSVISIE

De faculteit Economie en Bedrijfskunde hecht sterk belang aan een kwalitatief en door de hele faculteit gedragen toetsvisie en -beleid. De basis voor dit voorstel van facultaire toetsvisie vertrekt dan ook vanuit de huidige krachtpunten van toetsing binnen de faculteit. De facultaire toetsvisie sluit eveneens aan bij het UGent-toetsconcept 'meten van geïntegreerde kenniscompetenties' en de 17 toetsprincipes van UGent die de visie op kwalitatieve toetsing op universiteitsniveau uitdrukken. De facultaire toetsvisie willen we vatten in **6 stellingen** die de **eigenheid** van toetsing in de faculteit weergeven.

1. KWALITEITSVOL TOETSEN IS VALIDE EN BETROUWBAAR TOETSEN

De basis voor kwaliteitsvol toetsen is evalueren wat beoogd werd te evalueren (**inhoudelijke validiteit**) en de mate waarin het resultaat de werkelijke kennis en competenties van de student weergeeft (**betrouwbaarheid**).

De faculteit formuleert volgende voorwaarden voor iedere evaluatie:

- De vragen en/of opdrachten zijn duidelijk te linken aan de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel en de opleidingscompetenties. Aan de lesgevers wordt gevraagd de link tussen evaluatievragen en/of opdrachten en de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel in kaart te brengen voor de toetscommissie. Via de competentietool kunnen de lesgevers de link met de opleidingscompetenties weergeven.
- Er wordt van lesgevers verwacht dat zij het "constructive alignment principe"¹ toepassen op niveau van hun opleidingsonderdeel. Daarbij zet de lesgever gerichte werk- en toetsvormen in om aan de studenten de mogelijkheid te bieden op het einde van het opleidingsonderdeel de beoogde competenties te bereiken.
- De evaluatie peilt naar de essentiële leerstof.
- Er bestaat een modelantwoord, verbeterleutel of beoordelingschecklist zodat iedere student op eenzelfde wijze wordt beoordeeld.
- Er is een duidelijke puntenverdeling (per vraag) vastgelegd.
- Er zijn duidelijke afspraken m.b.t. de beoordelingswijze wanneer meerdere beoordelaars betrokken zijn.

Deze punten werden opgenomen in het beoordelingsformulier evaluatiemateriaal, dat gebruikt wordt door de toetscommissie (zie punt 6).

De faculteit beveelt sterk aan dat bij het afnemen van een multiple choice examen ook een open vraag wordt gesteld. Een variatie in vraagtypes voorkomt dat studenten die minder sterk zijn in een bepaalde vraagtype benadeeld worden door de wijze van vraagstelling. De opleidingscommissie bewaakt dat er een evenwichtige mix is in evaluatievormen per modeltrajectjaar.

2. PERMANENTE EVALUATIE BIJDT KANSEN TOT KRITISCHE REFLECTIE EN BEVORDERT HET LEERPROCES

De faculteit gelooft in de voordelen van permanente evaluatie, al dan niet in combinatie met periodegebonden evaluatie. Permanente evaluatie bevordert de leerkansen van studenten door het verwerkingsproces meer continue te laten verlopen, de mogelijkheid om tussentijds feedback te geven over de vorderingen (de sterke en verbeterpunten) van de student en de kans voor studenten om het eigen leerproces kritisch te evalueren en bij te sturen, ...

De faculteit streeft er bijvoorbeeld naar om in iedere (master)opleiding een PBL-vak in te richten alsook opleidingen te steunen die willen experimenteren met nieuwe vormen van permanente evaluatie zoals een modulaire master of de invoering van een integrerend vak (al dan niet in samenwerking met een andere faculteit).

---

¹ John Biggs, "Constructive alignment in university teaching", *HERDSA Review of Higher Education*, vol. 1.

De faculteit formuleert volgende aanbevelingen inzake permanente evaluatie:

- Bij de helft van de vakken (per opleidingsjaar) waar met groepswerk/project gewerkt wordt, worden de **groepen at random** samengesteld. Op deze manier probeert de faculteit de studenten voor te bereiden op een realistische werksituatie.
- Bij groepswerken met *at random gekozen* groepen van minimum 5 studenten, wordt standaard met de **Webpa tool** op Ufora gewerkt. Deze assessmenttool bevordert kritische (zelf)reflectie over o.a. de inzet en bijdrage tot het groepswerk. Het gebruik van de Webpa tool vereist grondig na te denken over de te evalueren criteria (bv. gebruik van rubrics). Voor andere groepswerken met door studenten *zelf gekozen groepen* van minimum 5 studenten, wordt de Webpa tool warm aanbevolen.
- Studenten krijgen per semester **minstens 1x tussentijds feedback** over hun vorderingen en prestaties zodat zij nog kunnen bijsturen (conform artikel 50§4 OER). De feedback omvat 1/ concrete informatie voor de student over welke doelstellingen/eindcompetenties van het opleidingsonderdeel wel, gedeeltelijk of niet bereikt zijn (doel = inzicht bieden in kennen en kunnen in vergelijking met de verwachtingen van de opleiding) en 2/ hoe de student met deze informatie concreet aan de slag kan om zijn prestaties te verbeteren (oefeningen maken, opnieuw doornemen van cursusmateriaal,...). Feedback kan individueel of in groep georganiseerd worden; indien in groep kunnen ook tools als peer review en peer assessment (Webpa) worden gebruikt.
- **Vanaf de 2de bachelor** worden studenten **min. 1x per modeltrajectjaar mondeling geëvalueerd** (mondeling examens, presentatie, mondelinge verdediging, ...). Mondelinge evaluaties dienen per jaar gradueel toe te nemen. Een variatie aan evaluatievormen is aangewezen om de diversiteit aan competenties te beoordelen. Mondelinge evaluatievormen bieden de mogelijkheid om meer complexe en communicatieve competenties te toetsen.

3. TRANSPARANTIE BIJ TOETSING

De faculteit vindt het belangrijk studenten duidelijk en volledig te informeren over de beoordelingswijze zodat studenten weten wat te verwachten van de evaluatie van het vak en ze voldoende kunnen inschatten hoe ze zich kunnen voorbereiden.

De faculteit raadt o.a. elke opleiding aan voor elk hoofdvak in een eerste bachelorjaar een **voorbeeldexamen** (al dan niet in samenwerking met monitoraat) te organiseren omdat dit een concreet idee geeft aan de student over de aard van de vragen die worden gesteld. Om de studenten de kans te geven te leren uit hun fouten en zich nog beter te kunnen voorbereiden op het werkelijke examen is feedback op een proefexamen wenselijk.

Om de transparantie zoveel mogelijk te waarborgen, worden volgende afspraken faculteitsbreed vastgelegd:

- In de **studiefiche** wordt voldoende informatie over de evaluatiewijze omschreven. De opleidingscommissies en KCO volgen dit mee op (zie bijlage 1: eindscoreberekening in de studiefiche).
- Tijdens **de eerste les** licht de lesgever gedetailleerd toe op welke wijze de beoordeling van de student gebeurt; o.a. de puntenverdeling over de verschillende elementen van evaluatie, evaluatiecriteria bij opdrachten, al dan niet toepassen van hogere cesuur bij MC vragen,.....
- Elke lesgever post voor zijn vak op **Ufora** de afspraken i.v.m. het verloop en de inhoud van het examen. Studenten krijgen per vak ook steeds minimum 2 voorbeeldexamenvragen die qua examenvorm en moeilijkheidsgraad overeenkomen met het werkelijk examen;
- Na elke examenperiode voorziet elke lesgever de mogelijkheid tot **feedback in de feedbackperiode**. De lesgever (of organiserend secretariaat) communiceert duidelijk via Ufora op welke manier (op afspraak of een georganiseerd moment) studenten feedback kunnen bekomen en inzage in hun examenkopij kunnen verkrijgen. De feedback biedt studenten inzicht in wat goed en minder goed werd geëvalueerd en hoe zij de mindere punten kunnen bijsturen.
- Bij gebruik van de webPA tool adviseert de faculteit dat na elke afname studenten (anonieme) feedback krijgen over hun individuele scores tov de andere scores. Dit is in het systeem ingebouwd adhv een spinnewebdiagram. Bij extreme slechte scores neemt de verantwoordelijke lesgever contact op met de groep voor een gesprek.

4. OPTIMALE TOETSOMSTANDIGHEDEN

Een goede organisatie van examens, permanente evaluatie en feedback (o.a. voldoende spreiding, ..) zorgt ervoor dat studenten met vertrouwen examens kunnen afleggen. De faculteit neemt haar verantwoordelijkheid door de organisatie en communicatie van de toetsing in goede banen te leiden.

- Voor iedere basisopleiding wordt er per bachelorjaar een **semesteroverleg** georganiseerd (lesgevers, FSA en KCO) waarop praktische afspraken worden gemaakt omtrent de planning van examens (examenroosters), de spreiding van permanente evaluatie binnen dat opleidingsjaar, de organisatie van permanente evaluatie en de organisatie van feedback na examens. Dit overleg is eveneens het platform om verbeteringsuggesties m.b.t. de organisatie, planning en afname van examens door te geven aan KCO, de onderwijsdirecteur, OC of andere FDO diensten.
- De **examenchecklist** (zie bijlage 2) is vanuit het semesteroverleg tot stand gekomen en dient als facultaire richtlijn voor het opstellen, afnemen en evalueren van examens. De examenchecklist bevat aanbevelingen voor opleidingen/vakgroepen (o.a. aantal surveillanten, kopijen), voor lesgevers (welke info op voorhand mee te delen aan studenten over inhoud en verloop van het examen), voor surveillanten (wat verwacht wordt voor, tijdens en na het examen) en voor studenten (wat wel en niet mee te brengen, wat te doen bij ziekte,...). De examenchecklist zorgt bovendien voor meer eenvormigheid in de afname van examens (voorbeeld van examens, ...).
- **Overleg tussen FSA en studenten:** De FSA bekijkt samen met een delegatie van de studenten de examenplanning om deze te optimaliseren (in de mate van het praktisch haalbare). Op deze manier kan er rekening gehouden worden met de zwaarte van de vakken, de wijze van evalueren,... om een goede examenplanning te bekomen.
- De faculteit beveelt sterk aan dat iedere lesgever een **Inhaalexamen** organiseert wanneer nodig (voor studenten waarbij de afwezigheid gegrond is). Het inhaalexamen wordt georganiseerd binnen dezelfde examenperiode. Een andere evaluatievorm kan worden gehanteerd, met een schriftelijk akkoord tussen de verantwoordelijke lesgever en de student(en), en met kennisgeving aan het examensecretariaat (artikel 75 OER).

5. GEÏNTEGREERD (AUTHENTIEK) TOETSEN

Geïntegreerd toetsen biedt de mogelijkheid om na te gaan of studenten voldoende de banden zien tussen de verschillende vakken en kennis en competenties, aangeleerd in verschillende vakken, (integratief) kunnen gebruiken in realiteitsgetrouwe situaties. Via cases, projecten, opdrachten... worden op deze manier meer complexe, professionele competenties getoetst die verwacht worden in een werkcontext.

- De faculteit en opleidingscommissies waken erover dat in iedere opleiding vakken zijn opgenomen waarbij geïntegreerd wordt getoetst en dat dit, naarmate de opleiding vordert, gradueel toeneemt.
- Iedere bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieproef (seminarietwerk, business planning: integratieproef, bachelorproef, stage). In de masteropleidingen uit zich dit o.a. in de masterproef, stage, business games, projecten,...
- De faculteit kiest ervoor hier nog meer in te investeren en werkt mee aan een onderwijsinnovatief project rond geïntegreerd toetsen (interfacultaire samenwerking met de faculteit Geneeskunde gezondheidswetenschappen).

6. REFLECTEREN OVER (KWALITEITSVOL) TOETSEN

Regelmatig reflecteren over toetsing draagt bij tot kwaliteitsvol toetsen, zowel valide als betrouwbaar toetsen. De faculteit stimuleert dit door overleg te stimuleren binnen en tussen opleidingen (zie punt 1). Zij wil bovendien op verschillende manieren nagaan of de toetsing op een kwaliteitsvolle manier gebeurt.

- Per opleiding werden er **toetscommissies** opgericht met het doel feedback te geven aan de lesgevers over de wijze waarop er getoetst wordt. Een toetscommissie wordt voorgezeten door de OC-voorzitter en bestaat daarnaast uit 2 lesgevers van

de opleiding, een externe persoon uit het werkveld en een beleidsmedewerker KCO. Zij bekijken o.a. of de toetsing op een transparante, valide (o.a. relevantie van evaluatievormen,...) en betrouwbare (verbetersleutels, duidelijke afspraken bij meerdere beoordelaars,...) manier gebeurt. Vanuit de KCO werden sjablonen ontwikkeld om de evaluatie uniform te laten gebeuren. Deze toetscommissies worden ingezet zowel voor functionele loopbaandossiers (onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening) als voor reguliere evaluatiedossiers (onderwijs, deel 3 De evaluatie). De werkwijze vindt u in bijlage 3.

- De **opleidingscommissie** bewaakt hoe de competenties op vak- en opleidingsniveau studenten aangeleerd worden en verzekert dat de studenten door een doordacht geheel van toetsvormen geëvalueerd worden. Hierbij bewaakt de opleiding de logische opbouw van het programma en de plaats van ieder vak binnen het curriculum. De opleidingscommissie gaat enerzijds na of de verschillende vakken in het programma en hun evaluatiemethodes bijdragen tot de opleidingscompetenties door analyse van de competentiematrix (competenties, onderwijs- en evaluatievormen) en nazicht van de studiefiches en anderzijds onderneemt zij actie op basis van de resultaten en de opmerkingen van de opleidingsevaluaties en de input van de studenten die deel uitmaken van de opleidingscommissie.
- De **lesgevers** verzekeren dat de evaluatie van hun vak voldoet aan de krijtlijnen die door de opleiding werden uitgezet. Ook uit de onderwijs-evaluaties kunnen de lesgevers informatie halen over de mate waarin toetsing op een kwaliteitsvolle manier gebeurt.
- De **interne evaluatiecommissie** evalueert de resultaten van de onderwijs-evaluaties en formuleert verbeter-suggesties aan lesgevers die een minder goede onderwijs-evaluatie hebben gekregen.
- Tenslotte nemen **de studenten** hun verantwoordelijkheid op door op een actieve manier te participeren in de OC en de onderwijs- en opleidingsevaluaties in te vullen.

Bijlage 1: Nota omtrent eindscoreberekening

Bijlage 2: Examenchecklist

Bijlage 3: Werkwijze beoordeling functionele loopbaan